

Posudek vedoucího disertační práce:

Autorka: **Eva Blechová**

Název práce: **TVŮRČÍ SEBEVĚDOMÍ: O oživování chuti tvořit**

K tématu práce:

Přestože posuzovaná disertační práce byla původně koncipována z hlediska širšího pojmu tvůrčí sebevědomí, došlo v jejím průběhu k upřesnění a konkretizaci tohoto obecnějšího tématu, tj. v ohnisku pozornosti zkoumání se ocitla chuť tvořit, a s ní související momenty tvůrčího umrtvení či oživení. Autorka práce měla mimořádnou příležitost učinit zkušenost v oblasti svého zkoumání, tj. zhodnotila zde řadu různých, vzájemně se doplňujících způsobů, jakým byla ve styku se zkoumaným tématem: hovořila a zachycovala rozhovory s tvůrci a s pedagogy různých tvůrčích disciplín, zachycovala svojí vlastní zkušenost s tvorbou i s pedagogickým procesem, a opírala se také o vlastní autorské texty.

K celkové koncepci práce:

V této disertaci se podařilo dobře vyřešit problém kvalitativních výzkumných prací, spočívajíc v tom, že nebývá snadné a jednoduché, předložit výzkumná zjištění a výzkumný proces tak, aby na jedné straně byla vykázána validita zkoumání poukazem na proces, z něhož příslušná zjištění vyvstala, a aby na druhé straně byl předložen přehledný, a pokud možno čtivý obraz zkoumané problematiky. Autorce se v jejím textu podařilo udržet v rovnováze oba póly, tj. zachovat jak vědeckou poctivost, tak také čtivost, přehlednost a srozumitelnost. Hned na počátku práce autorka čtivě nastoluje zkoumané téma pomocí řady příkladů, a také prostřednictvím příběhu sebe samé jako tvůrce, pedagoga a výzkumníka. Srozumitelně předkládá svá metodologická východiska: kvalitativní metodologii a participativní přístup, specifikuje způsoby sběru dat i vzorek zkoumaných osob a charakterizuje dialog mezi daty a teorií. Za vhodnou a promyšlenou považují zvolenou „logiku“ celkového postupu: od vymezení tvořivosti a nastolení témat souvisejících s motivací tvůrčího počínání, přes témata srovnávání a zvědavosti, dále přes otázky související s talentem a tématem bezpečného prostředí, až k centrálnímu tématu „oživování chuti tvořit“.

K výzkumnému postupu:

Autorce se podařilo sestavit výzkumný vzorek, sestávající z 12 Čechů, 5 Evropanů, 7 Američanů, 1 Jihoafričana a 1 Inda, všechny v pozici tvůrců v různých oblastech, či pedagogů tvůrčích disciplín. Takto vznikl unikátní vzorek příběhů tvůrčího procesu. Přestože

autorka vyjadřuje určitou pochybnost o reprezentativnosti tohoto vzorku (ve smyslu statistickém), tento vzorek lze považovat za vysoce reprezentativní ve smyslu kritérií kvalitativního výzkumu, kdy jde o to, reprezentovat daný jev co do jeho smyslu (zde se kritérium reprezentativnosti blíží spíše reprezentativnosti beletrie). Rozhovory jsou vedeny funkčním a zběhlým způsobem, což lze přisoudit autorčině praxi rozhlasové dokumentaristky, a také její praxi v oblasti koučování. Neméně zběhle a disciplinovaně si autorka vede při vedení dialogu mezi daty a teorií, a především pak v tvorbě modelů a schémat. Autorka zde osvědčila mimořádnou schopnost tvůrčí spekulace a konceptualizace, což je jedna z velmi důležitých stránek výzkumného procesu.

Ke způsobu předložení zjištění:

Již zmíněnou tvorbu modelů a schémat považuji za nejsilnější stránku autorčiny výzkumné práce. Celá její práce je od začátku do konce prokládána schématy, modely a diagramy, které zde figurují jako přesvědčivé zhodnocení analytického a interpretačního procesu. Tento proces se synteticky zhodnocuje v modelu tvůrčího ožívání (ilustrovaný na příkladu dialogického jednání) a v následném návrhu změny ve čtyřech oblastech (širší koncept tvořivosti, pružnější pohled na své schopnosti, bezpečnější prostředí a akčnější a zvědavější přístup k tvorbě). Tyto dobře vyargumentované a empiricky podložené závěry lze hodnotit jako vědecký výstup, který by obstál před kritérii hodnocení validity vědeckých publikací, a proto tímto autorku vybízím, aby se dílčí zjištění pokusila publikovat v některém ze zahraničních časopisů zabývajících se psychologickými aspekty tvůrčího procesu.

Celkové hodnocení:

Autorka ve své disertaci ve vysoké míře osvědčila schopnost tvůrčího a kritického myšlení, které je předpokladem skutečné vědecké práce. Dokázala zde nastolit podstatná témata, adekvátním způsobem je zkoumat a formulovat výzkumná zjištění. Předložený text bohatě splňuje požadavky standardně kladené na tento druh prací. Proto tuto **disertační práci vřele doporučuji k obhajobě.**

V Praze 29. srpna 2015

Vladimír Chrz